

Åbningsdebat på baggrund af åbningstale af Formanden for Naalakkersuisut.

(Formand for Naalakkersuisut)

Man kan vist roligt sige, at 2020 ikke er et år, der ligner andre år. 2020 har været præget af en verdensomspændende pandemi, der har vendt op og ned på den verden, vi kender.

COVID-19 begyndte som en virus i en kinesisk provins, og har herfra bredt sig til hele kloden med millioner af syge og døde til følge. Herhjemme har vi hidtil været forskånet for dødsfald. Det skal vi være taknemmelige for. Jeg vil i den forbindelse gerne rette en stor tak til alle de mennesker, der gør deres til at holde COVID-19 ude af vort land. Det kræver en stor indsats.

Til trods for, at vi herhjemme er sluppet relativt billigt omkring COVID-19, så har den alligevel betydet en hel del for vores samfund. Her er stort set ingen udenlandske turister, de fleste af os holder ferie herhjemme og især vores oplevelsesindustri har haft vanskelige tider. Og det værste er næsten, at ingen af os aner om der er udsigt til forandring. Der er fortsat ingen behandling og ingen vaccine mod COVID-19. Alt tyder med andre ord på, at vi skal indstille os på, at pandemien også kommer til at påvirke vores liv og levevis i de kommende år.

Dette er vi nødt til at være opmærksomme på, når vi træffer kommende politiske beslutninger, og når vi planlægger, hvordan vi gerne ser, at vores land udvikler sig.

Fokus på økonomien

For nogle kan det måske lyde lidt kedeligt at have så meget fokus på økonomi, som Demokraatit har. Men vi skal huske på, at økonomien er altafgørende for, at vi har råd til at betale for den velfærd, som vi alle er enige om, at vi ønsker. Lidt groft sagt, så er det sådan, at jo bedre vores økonomi er – jo bedre har vi råd til at investere i sundhedsvæsen, daginstitutioner, folkeskoler, alderspension med videre.

Derfor er det så vigtigt for Demokraatit, at vi kontinuerligt arbejder hårdt for at skabe en solid og vækstskabende økonomi. Det betyder, at vi altid skal tænke os godt om før vi beslutter at bruge flere penge. Vi skal altid vurdere om en investering er en god forretning, inden vi foretager investeringen. Hvis det er en god forretning, så skal vi naturligvis foretage investeringen. Hvis det er en dårlig forretning, så kan vi sagtens investere alligevel, men så skal vi have en klar plan for, hvordan vi vil skaffe pengene til at finansiere investeringen.

Et godt eksempel på en god forretning er de kommende lufthavne i Nuuk og Ilulissat. Her er der tale om en investering, der giver bedre og billigere transportmuligheder for langt størstedelen af os lokale. Derudover

er internationale lufthavne i Nuuk og Ilulissat til fordel for vores hjemlige erhvervsliv, og der er heller ingen tvivl om, at de nye, internationale lufthavne giver bedre muligheder for turisme. Sagt anderledes, så er de nye lufthavne i Nuuk og Ilulissat til stor fordel for såvel lokale som udefrakommende. Og Demokraatit er overbeviste om, at disse to lufthavne bliver en enorm succes, der kommer til at bidrage positivt til landskassen i fremtiden.

Et godt eksempel på en økonomisk set dårlig forretning er anlæggelsen af lufthavnen i Qaqortoq. Alle beregninger viser, at en sådan lufthavn vil give underskud. Men det betyder bestemt ikke, at vi er modstandere af sådan en lufthavn. Vi er tværtimod meget store tilhængere. Befolkningen i Qaqortoq og resten af Sydgrønland fortjener en lufthavn. Det vil gøre hele regionen mere attraktiv og vil være med til at forøge livskvaliteten for borgerne. Det vil vi fra Demokraatit gerne prioritere, og investeringen må så finansieres gennem det forventede overskud fra lufthavnene i Nuuk og Ilulissat.

Vi er klar over, at oppositionspartierne er sure over, at vi fra Demokraatit har kæmpet hårdt for de nye lufthavne. Oppositionen prøver jo sådan set stadig at kæmpe imod. Til det vil jeg blot sige til oppositionspartierne; jeres tilgang er hæmmende for væksten i Grønland. Dermed er jeres tilgang også hæmmende for en fremtidig økonomisk selvåbenhed, hvilket kort og godt betyder, at jeres tilgang er hæmmende for en fremtidig politisk selvstændighed. Og ja; I hørte rigtigt. Den tilgang til økonomisk politik som fremføres af IA og Partii Naleraq betyder, at politisk selvstændighed er en umulighed. Det er derfor tomme og indholdsløse ord, der kommer ud af munden fra politikere fra disse partier hver eneste gang, de nævner noget som helst om politisk selvstændighed.

Et andet økonomisk fokus er, at vi skal skabe endnu stærkere virksomheder. Demokraatit er glade for, at vi har været med til at sænke selskabsskatten, men vi ser gerne, at den bliver endnu lavere. Dette er formentlig ikke realistisk så længe COVID-19 hærger, men det er et langsigtet mål, der skal være med til, at styrke konkurrenceevnen overfor udenlandske virksomheder og som også gerne skulle være med til at tiltrække udenlandske investeringer til vort land. Udenlandske investeringer vil alt andet lige betyde, at skattegrundlaget bliver forøget og at arbejdsløsheden vil falde. Dette mener vi er god politik.

For den enkelte borger er vi glade for, at der er indført et beskæftigelsesfradrag. Et beskæftigelsesfradrag er det samme som en skattesænkning. En skattesænkning der er målrettet de mennesker, der har et arbejde. For Demokraatit er dette en god måde at give folk flere penge mellem hænderne, da det animerer folk til at være på arbejdsmarkedet frem for at være på passiv forsørgelse. Ingen skal være i tvivl om, at det for Demokraatit er vigtigt, at borgerne kan beholde så mange af deres egne penge som muligt.

Alle skal bidrage

I Demokraatit har vi den holdning, at det er vigtigt for sammenhængskraften i samfundet, at vi alle bidrager, hvis vi kan. Det betyder, at hvis man er sund og rask og ikke har nået pensionsalderen, så skal man bidrage ved at arbejde eller ved at uddanne sig.

I dag er det desværre sådan, at vi har en gruppe af mennesker, der helbredsmæssigt er i stand til at arbejde eller tage en uddannelse, men som ganske enkelt ikke gider. Denne gruppe er usolidariske med alle os

andre, fordi de egentlig godt kan bidrage – de gider bare ikke. Det er simpelthen for dårligt, og det er mangel på respekt over for alle os andre.

Vi er nødt til at ændre vores system, så det altid kan betale sig at arbejde eller tage en uddannelse og så det har en konsekvens for den enkelte, hvis den enkelte ikke ønsker at bidrage til samfundet. Vores hovedpointe er, at det for sunde og raske personer ikke skal være muligt at modtage offentlige ydelser uden at yde et bidrag til samfundet. Sagt anderledes, så skal man levere en modydelse for at få offentlig hjælp.

Modydelsen kunne være en form for aktivering, hvor man eksempelvis kunne samle affald i byen eller bygden. Det kunne være at være besøgsven for en ensom alderspensionist. Eller måske kunne man fungere som støtte i en skole eller en daginstitution.

Formålet med aktiveringen skal ligeledes være, at man lærer at stå op om morgenen, at man lærer at møde til tiden og at man lærer, at det rent faktisk er en god følelse, at man kan gøre en indsats. Dette skulle gerne betyde, at man bliver motiveret til at finde et rigtigt arbejde eller til at påbegynde et uddannelsesforløb.

Husk på, at de senest tilgængelige tal viser, at samfundet sparer mellem 140.000 og 200.000 kroner hver eneste gang en borger går fra at modtage sociale ydelser til at komme i arbejde.

På den baggrund er jeg glad for, at Demokraatit på denne samling stiller forslag, der har til hensigt at sikre, at alle arbejdsduelige borgere skal yde en indsats for samfundet.

Sundhedsvæsenet skal prioriteres

Et af de områder, som vi fra politisk side er nødt til at prioritere i de kommende år er sundhedsområdet. Vi bruger ekstremt mange penge på sundhed, og alligevel er sundhedsområdet et af de områder, der er mest udskældt. Vi er derfor nødt til at tage en debat om, hvorvidt vi prioriterer rigtigt. Kan vi bruge de mange penge bedre og hvad kan vi i så fald gøre?

Et godt og velfungerende sundhedsvæsen er kernevelværd, og det er noget som vi altid skal prioritere at have råd til. For Demokraatit er det ekstremt vigtigt, at alle har lige og fri adgang til det offentlige sundhedsvæsen. Det må aldrig blive sådan, at adgangen til lægehjælp bliver et spørgsmål om, hvem der har penge nok.

Men det må heller aldrig blive sådan, at vi blot bliver ved med at hælde penge ned i et stort hul uden at vi kan se mærkbare forbedringer. På den baggrund ser vi frem til, at Sundhedskommissionen kommer med sine anbefalinger, men indtil da er vi nødt til at fortsætte arbejdet med at prioritere dette vigtige område. Vi er nødt til at have fokus på, at langt de fleste af pengene i Sundhedsvæsenet skal bruges på de såkaldte varme hænder. Sagt anderledes skal der bruges langt færre penge på administration og langt flere penge på pleje.

COVID-19 har i den grad rettet fokus på sundhed i hele verden, men det betyder ikke, at vi må glemme alle de andre sygdomme. Kræftsygdomme og hjertesygdomme er eksempler på sygdomme, der rammer mange af vores kære. Disse sygdomme fortjener fokus. Det er disse sygdomme, der er skyld i de fleste dødsfald herhjemme, og vi må derfor ikke glemme at prioritere plejen og behandlingen af disse sygdomme selvom verden er ramt af en global pandemi.

Folkeskolen skal løftes

Vi har gennem mange år brugt mange penge på Folkeskolen, hvilket er både godt og fornuftigt. Eksempelvis bruger vi langt flere penge pr. elev end man gør i Danmark. Men det afspejler sig desværre ikke i de faglige resultater. Her halter vi desværre et godt stykke efter. Det har desværre den konsekvens, at vores børn og unge er dårligere stillet med hensyn til videreuddannelse end børn i eksempelvis Danmark, men også i forhold til andre lande, som vi gerne vil sammenligne os med. Det er en udfordring, som vi må og skal prioritere at få løst.

På denne samling har Demokraatit derfor et par forslag som forhåbentlig kan være med til, at vi kan tage små skridt i den rigtige retning.

For det første foreslår vi en skolesekretæruddannelse. Pointen er, at en veluddannet skolesekretær skal aflaste skoleledelsen på det administrative område, så ledelsen kan få frigjort tid og kræfter til at fokusere på at udvikle skolen på det undervisningsmæssige og på det pædagogiske område.

For det andet foreslår vi, at alle folkeskoler i byerne skal have tilknyttet en ressourceperson, der skal have til opgave at være til rådighed for børn, der har brug for hjælp og som samtidig skal være opsøgende i forhold til at spotte børn med problemer. På denne måde mener vi, at børn med problemer kan blive opdaget - og dermed hjulpet - hurtigere end tilfældet er i dag.

Udfordringerne i folkeskolen bliver naturligvis ikke løst med disse to initiativer, men det er små skridt i den rigtige retning, og det er sådan set det, som det drejer sig om. Vi kan ikke skabe store og målbare forandringer på kort sigt. Ting tager tid, men det er altafgørende, at vi tager de rigtige skridt.

Bedre forhold i daginstitutionerne og for pædagogerne

Det er essentielt for Demokraatit, at vi får sikret ordentlige forhold i vore daginstitutioner for både personale, forældre og ikke mindst for børnene.

Vi mener, at vejen mod et bedre Grønland er at satse på gode og faglige daginstitutioner, hvor vi trygt kan aflevere vores børn, og hvor der er tilstrækkeligt med uddannede pædagoger. Med veluddannede pædagoger kan man i et tidligere stadie identificere omsorgsvigtede børn og give dem den rette hjælp. Det er i daginstitutionerne - i starten af et barns liv - at man kan sætte en stopper for, at barnets liv bliver ødelagt. Derfor er det et reelt problem, at vi har mangel på uddannede pædagoger. Dette problem skal vi arbejde hårdt for at få løst.

Demokraatit mener, at vores overordnede mål bør være, at vort samfund på sigt kan blive selvforsynende

med pædagoger, der er uddannet her i landet. Skåret helt ind til benet vil dette kræve, at vi udvider optaget på pædagoguddannelsen og at vi gør det mere attraktivt at arbejde som pædagog.

Lønnen som pædagog er ikke specielt attraktiv sammenlignet med andre jobmuligheder, hvilket kan være med til, at nogle unge fravælger uddannelsen. Og måske også, at nogle uddannede pædagoger vælger en anden karrierevej. Her kunne en løsning være, at vi arbejdede hen imod et lønniveau, hvor en pædagoglønning tilnærmede sig lærer- og sygeplejerskelønninger, så en uddannelse som pædagog ikke bliver fravalgt i forhold til de her nævnte i nogen grad beslægtede uddannelser.

Vi mener, at et stort sats på at løfte kvaliteten og fagligheden i daginstitutionerne er nøglen til at gøre Grønland mere attraktiv for dem der har bosat sig i et andet land, men den største gevinst vil faktisk være, at vi kommer til at forme nogle stærke individer, der ved hvad de vil med deres liv, og som vil vokse op med større selvværd og mere selvtillid. Det har vi brug for.

Det er min fornemmelse, at alle partier her i salen ønsker at gøre noget ved denne problemstilling, og jeg håber, at vi kan få et godt samarbejde herom.

Andre erhverv skal bidrage mere

Jeg synes, at det er på sin plads i dag at sende en stor tak til alle fiskere i vort land. Det er jeres fortjeneste, at vores eksport af fisk og skaldyr bidrager med rigtig mange penge til landskassen. Jeg er fuld af respekt for jer og jeres hårde arbejde. I fortjener alle de roser, der kommer jeres vej, og jeg håber og tror, at fiskeriet i mange år fremover fortsat vil bidrage rigtig godt og stort til den fælles kasse.

Når det er sagt, så er det vigtigt, at andre erhverv også kommer til at bidrage til samfundet i større grad end i dag. Vi har gennem mange år formået at opbygge en fin turistindustri, der forhåbentlig kan blive endnu mere indbringende, når de nye atlantflughavne åbner i Nuuk og Ilulissat. Desværre har COVID-19 betydet, at turistindustrien er hårdt ramt i år, og ingen ved om situationen på området bliver anderledes i de kommende år. Det afhænger helt af, hvordan COVID-19 udvikler sig. Vi er på den baggrund nødt til at vente og se. Demokraatit finder det dog vigtigt, at vi fra det øvrige samfunds side hjælper til med at opretholde industrien. Fra det offentliges side skal vi fortsætte med relevante og målrettede hjælpepakker, og rent privat kan den enkelte understøtte industrien ved at holde ferie herhjemme og benytte sig af nogle af de oplevelsestilbud, som ellers normalt mest bliver benyttet af udenlandske turister. Jeg tror på, at vi ved at stå sammen kan hjælpe turistindustrien gennem den nuværende krise, og ved at gøre det, så vil turistindustrien komme stærkt ud på den anden side af COVID-19 og være i stand til at bidrage yderst positivt til samfundsøkonomien i mange år fremover.

Det er ligeledes vigtigt, at råstofindustrien for alvor kommer i gang. Vi har som land i mange år talt om forskellige råstofprojekter, men den megen tale har desværre ikke altid udmøntet sig i større projekter. Demokraatit er på den baggrund superglade for, at det nu langt om længe er lykkedes at få underskrevet en aftale med Tanbreez om et mineprojekt ved Killavaat Alannguat i Sydgrønland. Vi tror på, at dette projekt vil sparke gang i en tiltrængt erhvervsudvikling i hele Sydgrønland. Der vil blive skabt nye arbejdspladser og nye skatteindtægter. Derudover er det vores håb, at denne udnyttelsestilladelse kan

være en katalysator for, at der kommer endnu flere mineprojekter i gang rundt omkring i landet.

Jeg og Demokraatit har i hvert fald et håb om, at det kunne blive tilfældet. Vi har brug for en stor og indbringende råstofindustri, og med den netop underskrevne udnyttelsesaftale med Tanbreez har vi taget et stort og vigtigt skridt.

Det var vores foreløbige bemærkninger til denne debat. Jeg ser frem til at svare på spørgsmål fra salen og håber på en god og konstruktiv debat.